

Chair of the Petitions Committee
European Parliament
B-1047 BRUSSELS

Tel. 72 10 90 90
mail@sonderbylegal.eu

Tronholmen 3
8960 Randers SØ

Havnegade 4
8000 Aarhus C

Amaliegade 12
1256 København K

CVR: 38054929
6186 0011301118

J.nr. 12-202053 kmp
Sokr. Karen Margrethe
Pind
Dir. tel. 25166204
kmp@sonderbylegal.eu

ANDRAGENDE OM UNDERSØGELSE

På vegne af vor klient, **Agerskovgruppen**, som repræsenterer danske landmænd, henvender jeg mig aller ydmygest i et ærinde, som har væsentlig betydning for den danske befolkning i almindelighed og for vor klients medlemmer i særdeleshed. Oplysningerne, som andragendet bygger på, er først fornylig bragt til offentlighedens, og dermed også til vore klienters, kundskab.

På vegne af vor klient appelleres til Europa-Parlamentet om at foretage det fornødne med henblik på at bringe forureningen fra kommunalt ejede forsyninger til ophør af hensyn til miljøet og derigennem bidrage til en gennemsigtig regulering af dansk landbrug.

Kun ved at sikre en gennemsigtig regulering af den kommunale forureningen kan man beregne størrelsen af dansk landbrugs "udledninger" fra fødevarerproduktionen. Landbrugets spildværdier forhøjes i takt med, at kommunale beregnede udgifter sættes for lavt.

Andragendet er vedlagt 5 dokumentationsnotater fra LandboSyd. Hvert dokumentationsnotat sammenfatter den førende faglige viden på området. Disse understøtter, at den danske stat effektivt tilsidesætter sine forpligtelser. Om LandboSyd kan oplyses, at LandboSyd er rådgivningspartner til landbruget med bredtfaavnende landbrugsrådgivning i hele Danmark inden for økonomi, regnskab og skat, strategi- og virksomhedsledelse, HR, arbejdsmiljø, løn, jura, planteavl, kvægrådgivning, økologi, miljø, natur & klima.

1. PRÆSENTATION AF PROBLEMSTILLING

Agerskovgruppens juridiske indvendinger angår følgende faktiske forhold:

For det første, at den danske regerings afgiftsstruktur er således sammensat, at den tilskynder kommunerne til at øge udledningen af spildevand direkte fra renseanlæg til naturen. Både af Nitrater og af ukendte miljøfremmede stoffer. Udledning fra renseanlæggenes overbygværker er afgiftsfrie.

For det andet har staten ikke pålagt renseanlæggene at måle størrelsen af denne afgiftsfrie forurening.

For det tredje forhindrer de massive udledninger fra renseanlæggene, ifølge statens egne oplysninger, at hele 1/3 af alle målsatte vandløb kan komme i god økologisk tilstand.

For det fjerde antager forureningen et omfang af cirka 150.000 overløb årligt direkte til miljøet.

For det femte er det kun 1/3 af kommunerne, som indberetter antal overløb. Udledningerne fra de resterende to tredjedele betyder derfor sandsynligvis, at det reelle tal er væsentligt højere end de 150.000 gange.

For det sjette foreligger der end ikke en definition af, hvad et overløb er.

For det syvende går udledningerne direkte i naturen uden at blive rensset hverken igennem spildevand eller igennem jordens denitrifikation.

For det ottende er indgrebene mod landbruget særligt bekostelige, fordi de tvinger fødevarerproduktionen ned.

For det niende betyder det, at manglende indsats i forhold til kommunal udledning underminerer den bekostelige miljøindsats rettet mod fødevarerproduktion.

For det tiende er udledningerne fra de kommunalt ejede forsyninger kendetegnet ved at være organisk bundet. Det vil sige, at Nitrater fra husholdninger - populært udtrykt - "stjæler" ilten fra vandområderne på samme måde som udledning fra gyllebeholdere ville have gjort, hvis ikke landbruget havde foretaget investeringer i at holde dem lukket. De kommunale "overløb" ender altså direkte i vandløb og grundvand uden forudgående rensning i jorden eller i renseanlægget.

Ifølge statens egne oplysninger, er udledningernes samlede størrelse forsynet med en usikkerhedsmargin på 200 procent. Denne urimeligt høje usikkerhedsmargin sandsynliggør, at problemets reelle omfang er væsentligt højere end beregnet.

For det ellefte betyder denne usikkerhedsmargin, når den indregnes, at den udledte mængde fra kommuner allerede i årene 2016 og 2017 oversteg den mængde Nitrat, som besluttedes som indsats imod landbruget. Således besluttedes indgreb i forhold til landbruget med henblik på nedbringelse af 3.500 tons Nitrat i 2020 som led i såkaldt målrettet regulering, bestående af såning af obligatoriske efterafgrøder, herunder husdyrafgrøder, pligtige efterafgrøder, inklusive MFO-afgrøder, og målrettede efterafgrøder. Eller sagt med andre ord er det offentliges uretmæssige udledning større end det man forlanger af landbruget i indeværende periode. Såfremt de uberettigede offentlige udledninger blev bragt til ophør, kunne mange bedrifters intensive krav spares.

For det *tolvte* har staten konsekvent undladt at pålægge renseanlæggene at foretage målinger. Således har man undladt at iværksætte det nødvendige med henblik på at pålægge renseanlæggene at skabe overblik over forureningens omfang

For det *trettende* beregnes størrelsen af dansk landbrugs "udledninger" fra fødevareproduktionen som den totale udledning til vandmiljøet fratrukket kommunale udledninger. Derfor er tallene for landbruget nødvendigvis for høje i mindst det samme omfang, som de kommunale beregnede udgifter er for lave.

For det *fjortende* reguleres dansk landbrug i forvejen efter Europas strengeste regler. Hele landet reguleres, jf. nitratdirektivet, som om det var sårbart, jf. Rådets direktiv af 12. december 1991 om beskyttelse af vand mod forurening forårsaget af nitrater, der stammer fra landbruget (91 / 676 / EØF) artikel 5, (nitratdirektivet).

For det *femtende* reguleres dansk landbrugs pesticidanvendelse med EU's strengeste godkendelsesprocedure.

For det *sekstende* betyder det, at Gødningskvoter fastsættes på det strengest mulige niveau. Senest er yderligere skærper indført. Restriktionerne er betydelige, og har nået et sådant omfang, at den reducerer fødevareproduktionen uden at fremme miljøet. Det skyldes, at landmændene forhindres i at så vinterafgrøder og tvinges til vårafgrøder, selvom det modsatte er bedre for miljøet.

For det *syttende* har kommunerne statens tilladelse til at lade slam med N, og især stort indhold af P samt ukendte miljøfremmede stoffer, udbringe på marker.

Som direkte konsekvens af ovenstående, lægges landmændene forurening til last, selvom den foretages af de kommunalt ejede forsyningselskaber.

Vor klient appellerer aller ydmygest til EU om målrettet fokus med henblik på problemets løsning, som modvirker et fagligt og enøjet fokus på landbrugets forhold, som minder om moderne stigmatisering.

2. ANDRAGENDETS KERNE

Der foreligger efter vor vurdering klar Traktatkrænkelse i forhold til overtrædelse af byspildevands- og vandrammedirektivet derved, at staten tilskynder til at renseanlæggene forøger deres skader på naturen ved at forøge skjulte udledninger fremfor at reducere forureningen.

Derved tilsidesætter den danske stat sin forpligtelse til loyalt at gennemføre EU's regler i national ret i overensstemmelse med deres indhold og formål.

Udledningerne foretages "miljøregnskabsmæssigt" på landmændenes bekostning, fordi landbrugets udledning beregnes som total udledning minus renseanlæggenes udledning. Derved tilsidesættes det EU-retlige retssikkerhedsprincip.

Det EU-retlige "forureneren-betaler-princip", jf. artikel 9 i Vandrammedirektivet (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger) tilsidesættes effektivt både på grund af afgiftsstrukturens tilskyndelse til forurening og ved, at renseanlægget sparer penge på rensning. Endelig tilsidesættes forureneren-betaler-princippet derved, at landbruget bebrejdes forurening foretaget af det offentlige.

3. AFGIFTSSYSTEMET TILSKYNDER RENSEANLÆG TIL AT FORØGE FORURENINGEN I STRID MED EU-RETTE

Afgiftssystemet er indrettet således, at det tilskynder renseanlæggene til at forøge forureningen i stedet for at formindske den.

Følgende fremgår af LandboSyds konklusion i fagnotat 1:

"Konklusion: ...Der betales ikke afgift af den mængde næringsstoffer, som udledes fra ca. 20.000 overløbssteder, direkte ud i naturen udenom rensningsanlæggene. Ud over den sparede afgift, sparer kommunerne også omkostninger til rensning af de mængder der ledes uden om rensningsanlæggene. Dermed tilskynder den danske stat økonomisk direkte til at øge forureningen frem for at reducere den."

Baggrunden for denne konklusion er, at der i Bekendtgørelse af lov om afgift af spildevand (Spildevandsafgiftsloven) § 9 er anført:

"§ 9

..

Stk. 2. Fritaget for afgift er vand, der udledes fra de dele af flerstrengede spildevandsanlæg, der primært er indrettet til bortledning af overfladevand (separatsystemer), spildevand, der udledes fra overløbsbygværker, .."

Eller sagt med andre ord er udledning fra overløbsbygværker af kloakvand direkte ud i naturen undtaget fra afgift. Afgiftssystemet tilskynder dermed til at foretage præcist det modsatte af, hvad medlemsstaterne er forpligtet til, jf. formålene med både vandrammedirektivet og byspildevandsdirektivet.

For det første fremgår følgende af byspildevandsdirektivets formålsbestemmelse (Rådets direktiv af 21. maj 1991 om rensning af byspildevand(91/271/EØF):

"Formålet med direktivet er at beskytte miljøet mod negative påvirkninger fra ovennævnte spildevandsudledninger."

Det er, med al respekt, i strid hermed at tilskynde de kommunalt ejede renseanlæg til at forøge udledningen og dermed forværre forureningen.

For det andet gælder, at fritagelsen og tilskyndelsesvirkningen til højere forurening strider mod vandrammedirektivets formål, jf. dets artikel 1:

"Formål

Direktivets overordnede formål er at fastlægge en ramme for beskyttelse af vandløb og søer, overgangsvande, kystvande og grundvand, som:

a)... beskytter og forbedrer vandøkosystemernes tilstand .."

Statens implementering strider derfor mod EU-retten.

Hertil kommer, at øget udledning til de marine miljøer underminerer den indsats som landbruget leverer med henblik på at reducere udledninger. Landbrugsfamilier er underlagt restriktioner, som tvinger mange familier fra ejendom og hjem hvert år. Landbruget skal som led i den målrettede regulering, som rulles ud netop nu, reducere med 3.500 tons N. Med statens egen usikkerhedsfaktor på 200 procent oversteg de anonyme overløb fra renseanlæggene allerede i 2016 og 2017 den indsats, som skal leveres af landmændene i 2020. Da tallene for renseanlæggene kun er beregnet, er der væsentlig risiko for, at renseanlæggenes udledninger de facto er væsentligt højere.

4. STATEN TILSIDESÆTTER FORPLIGTELSEN TIL AT FORBEDRE VANDMILJØET

Staten er i henhold til vandrammedirektivet forpligtet til at forbedre vandmiljøet, jf. direktivets formålsbestemmelse, citeret ovenfor. Denne forpligtelse er ikke opfyldt. Kravene til renseanlæggenes udledning er uændret siden 1987, og størrelsen af udledningerne er ikke faldet i tyve år

Tværtimod forhindrer renseanlæggenes udledninger, at 1/3 af samtlige målsatte vandløb kan opnå god økologisk tilstand, jf. fagnotat 2. Alligevel undlader staten at foretage det fornødne med henblik på at undgå fremadrettet forurening. Dette er fagligt dokumenteret ved LandboSyd i fagnotat 2:

"Konklusion: Den danske stat tillader kommunerne at udlede så store mængder iltforbrugende organisk stof, kvælstof, fosfor og miljøfremmede stoffer, at 1/3 af de danske vandløb, ifølge statens egne oplysninger, ikke kan opnå god økologisk tilstand. Trods det er kravene til rensningen af spildevandet stadig de samme som da de blev indført tilbage i 1987 og det bevirker, at de udledte mængder ikke er faldet de sidste 20 år. Baseret på PULS –tal(PunktUdLedningsSystem) fra blot 1/3 af alle kommuner, udledes der urensset spildevand cirka 150.000 gange årligt fra danske kloakker direkte ud i vandmiljøet."

5. STATEN TILSIDESÆTTER SIN FORPLIGTELSE TIL AT OPFYLDE FORURENEREN-BETALER-PRINCIP-PET

Ifølge vandrammedirektivets artikel 9 er staten forpligtet til at sikre opfyldelsen af forureneren-betaler-princippet. Dette indebærer, at renseanlæggene ikke kan forurene på landmændenes bekostning.

Tilsvarende forudsætter det EU-retlige transparensprincip og retssikkerhedsprincip, at reguleringen af miljø og landbrug er gennemsigtig. Imidlertid er det helt uigennemsigtigt for landmanden, at kommunerne tillades at forurene, hvorimod landmændenes fødevarereproduktion forringes, selvom den i forvejen er underkastet EU's strengeste grundlag. Eller som det udtrykkes af LandboSyd i fagnotat 5:

"Konklusion: Den danske stat tillader, at landbrugets udledning af næringsstoffer beregnes som den totale udledning fratrukket udledning fra punktkilder, som renseanlæg og udledning fra overløb mm. uden

at sikre, at de sidstnævnte udledninger er målt. Da de beregnede og modulerede tal for kommunernes indberetninger til PULS databasen er behæftet med store fejl og mangler som viser flere hundrede procent merudledninger, har det den konsekvens, at landbruget er bebrejdet tilsvarende større udledninger og stilles uberettigede krav til nedbringelse af en udledning der reelt tilføres af kommunerne.”

6. FORURENINGEN HAR ET UOVERSKUELIGT OMFANG

Der er indberettet data fra 1.405 overløbssteder ud af 4.365 steder. Disse data viser en forekomst af 47.615 overløb på de 1.405 steder, hvilket er 34 gange pr. overløbssted i 2019. Bredes dette ud som en generel tendens fordelt på alle 4.365 overløbssteder, medfører dette en forekomst af 150.000 overløb af urensset spildevand, der ledes direkte ud i det danske vandmiljø. Dette fremgår direkte af notat 2 fra Landbo Syd. Da kun 1/3 af kommunerne indberetter, kan dette tal vise sig at være markant højere.

En fejmargin på 200 % betyder at det reelle problems omfang talmæssigt undervurderes væsentligt.

Det betyder altså, at udledning af spildevandskvælstof via overløb efter myndighedernes egne vurderinger kan udgøre ca. 3700 tons spildevands kvælstof. Samtidig påtvang man i 2020 dansk landbrug at etablere ekstra 373.000 ha efterafgrøder frivilligt, hvis de ikke blev etableret frivilligt, ville de blive påtvunget obligatorisk.

7. IKKE KRAV AT MÅLE STØRRELSEN AF FORURENINGEN

Der er ca. 4.400 overløbssteder fra fælleskloakerede renseanlæg (1 strengede anlæg), hvor der løber urensset spildevand direkte ud i vand- og havmiljø, når der kommer mere nedbør end rør og renseanlæg er dimensioneret til at rense. Ydermere er der ca. 15.000 overløbssteder fra separatkloakerede (2 strengede anlæg), hvor regnvandsdelen ledes direkte ud i vand- og havmiljø inkl. de nærings- og miljøfremmede stoffer der opsamles fra tage, veje, p-pladser og øvrige arealer med afstrømning til regnvandskloakker. Da ca. 95 % af alle disse overløbssteder ikke måler hverken mængde, indhold eller hyppighed af overløb, er løsningen, at overløb fremover skal flowmåles og analyseres. Især når der ikke er standarder for den måde man beregner og indberetter de nuværende overløb. Derved er der stor usikkerhed om belastningen af miljøet i forhold til det oplyste.

”Den danske stat tillader, at kommunerne lader renseanlæggene udlede næringsstoffer, iltforbrugende organisk stof og miljøfremmede stoffer direkte i vand og havmiljøet, uden at måle på hverken mængde eller indhold af overløb med urensset spildevand. Kommunerne giver selv deres egne forsyningselskaber tilladelser til disse overløb. Desuden er der stor usikkerhed om kommunernes indberettede tal til PULS databasen.”, jf. konklusionen i fagnotat 3.

8. INGEN DEFINITION PÅ "OVERLØB"

Der er ingen definition for hvad der forstås ved et overløb. Det er op til de enkelte kommuner/forsyninger. Når der ingen standard er, er det svært at sammenligne overløb mellem de forskellige steder. Nedenfor illustreres hvilke problemer den manglende definition og standard betyder, når mængderne skal gøres op. Problemer som reelt gør en opgørelse af mængderne umuligt, sådan som det fungerer i dag:

Hvor længe skal spildevand løbe ud for at det betegnes som 1 overløb. Det kan være overløb i 2 min –20 min eller 2 gange om dagen eller 1 gang pr døgn. Hvor længe skal der være pause inden, at det tælles

som 2 overløb. Hvor stor mængde skal der til for at det tælles som overløb – et skulp – 10 m³ – 100 m³ eller?

Eller sagt med andre ord har staten intet præcist billede af forurenerens rette størrelse.

9. DE KOMMUNALE UDLEDNINGER ER KENDETEGNET VED AT VÆRE ORGANISK BUNDEDE KVÆLSTOFFER

Den af overløb forårsagede udledning er særligt problematisk for faunaen, da den forbruger ilten i vandet.

Som det ses af nedenstående, anfører Miljø - og Fødevareministeriet i de nugældende vandområdeplanerne, at 1/3 af alle vandløb ikke opnå "god økologisk tilstand" især på grund af spildevandets indhold af organisk stof. <https://mst.dk/media/122170/revideret-jylland-fyn-d-28062016.pdf>

"Spildevandet tilfører vandområderne organisk stof, kvælstof og fosfor. Ud af de i alt ca. 19.000 km vandløb, som er omfattet af vandområdeplanerne, vurderer Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (tidligere Naturstyrelsen) på baggrund af bl.a. basisanalysen fra februar 2014, at der på landsplan er ca. 5.900 km vandløb, der ikke opfylder miljømålsætningen på grund af spildevandsudledninger.

Det skyldes primært spildevandets indhold af organisk stof, der påvirker vandløbenes smådyr og i nogle tilfælde fisk negativt. Både smådyr og fisk indgår som et kvalitetsselement i bedømmelsen af vandløbenes økologiske tilstand. Tilførslen af kvælstof og fosfor fra spildevandet har derimod en relativ lille betydning for miljøtilstanden i vandløbene.

Det primære formål med indsatsprogrammet for spildevand er således en reduktion af tilførslen af organisk stof. Da de virkemidler, som anvendes, samtidig reducerer kvælstof- og fosforbelastningen, er der en positiv sideeffekt for miljøtilstanden i søer og kystvandene."

Den samlede miljøbelastning er således reelt uoverskuelig. Både på grund af mængderne og på grund af indholdet.

10. STATENS REGULERING ER SELVMODSIGENDE OG DERFOR I STRID MED EU-RETEN

Ifølge EU-Domstolens faste praksis tilsidesættes restriktioner, som mangler sammenhæng og systematik, jf. sag C-293/97 Standley m.fl., præmis 52:

"[det] påhviler ... medlemsstaterne ... ikke at lade landbrugsbedrifterne bære byrder ... som ikke er nødvendige."

"Det bemærkes, at retssikkerhedsprincippet og det hermed sammenhængende princip om beskyttelse af den berettigede forventning ifølge fast retspraksis kræver, at retsregler, som har bebyrdende retsvirkninger for borgerne... og deres anvendelse skal være forudsigelig for borgerne (jf. bl.a. dom af 7.6.2005, sag C-17/03, VEMW m.fl., Sml. I, s. 4983, præmis 80).", jf. Domstolens dom af 12. december 2013 i sag C-362/12, præmis 44. (Understreget her)

Domstolens hensigt er ligeledes angivet i den førende teori på området:

".. en national lovgivning eller forvaltningsakt kun er egnet til at sikre gennemførelsen af det påberåbte formål, hvis de anvendte midler er sammenhængende og systematiske. Denne praksis... går.. videre i form af en objektiv analyse af den samlede lovgivnings evne til at nå det påberåbte formål, hvor fokus er på, om andre bestemmelser end selve den omtvistede retsakt underminerer formålet med denne." (Understreget her), jf. Fenger, EU-rettens påvirkning af dansk forvaltningsret, 3. udgave, 2018, side 58.

Derfor konkluderes det i fagnotat 4, at "Det er fagligt selvmodsigende, at den danske stat tilskynder kommunerne til at udlede næringsstoffer og miljøfremmede stoffer, hvis mængder og indhold er ukendte, igennem områder, hvor landmænds fødevareproduktion er tvunget ned som følge af dyrkningsrestriktioner, krav om efterafgrøder og etablering af boringsnære beskyttelsesområder."

Eller sagt med andre ord strider det mod det EU-retlige proportionalitetsprincip, at reguleringen fremstår selvmodsigende. Helt enkelt accepterer staten, at renseanlæggenes N, P og miljøfremmede stoffer urensset tilgår vandmiljøet og grundvandet."

11. LÆGGES KOMMUNERNES UDLEDNING TIL LAST

Den danske stat tillader, at landbrugets udledning af næringsstoffer beregnes som den totale udledning fratrukket udledning fra punktkilder, som renseanlæg og udledning fra overløb mm., uden at sikre, at de sidstnævnte udledninger er målt.

Da de beregnede og modulerede tal for kommunernes indberetninger til PULS databasen er behæftet med store fejl og mangler som viser flere hundrede procent merudledninger, har det den konsekvens, at landbruget er bebrejdet tilsvarende større udledninger og stilles uberettigede krav til nedbringelse af en udledning, der reelt tilføres af kommunerne.

12. KONKLUSION/ AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER

På vegne af vor klient anmodes EU-Kommissionen om at sikre, at den uigennemsigtige regulering af dansk landbrug, straks og effektivt bringes til ophør.

Vedlagt: Dokumentationsnotater 1-5 fra Landbo Syd.

Randers, den 17. december 2020

Hans Sønderby Christensen
Advokat (H), Partner